JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
NIAL FENNELLY
24 päivänä helmikuuta 2000 *

I Johdanto

1. Esillä oleva House of Lordsin, Englanti ja Wales, esittämä ennakkoratkaisupyyntö liittyy Yhdistyneiden kansakuntien puskurivyöhykkeen pohjoispuolella olevasta Kyproksen osasta sitrushedelmiä tuoneiden yhtiöiden toteuttamaan menettelyyn yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-432/92, Anastasiou ym. (jäljempänä Anastasiou I -tapaus) [1] antaman ratkaisun seurauksena; kyseisen tuomion mukaan jäsenvaltioiden kansalliset viranomaiset eivät voi hyväksyä muiden viranomaisten kuin Kyproksen tasavallan toimivaltaisten viranomaisten antamia kasvien terveystodistuksia Kyprokselta peräisin olevien sitrushedelmien maahantuonnissa. Asianomaiset yhtiöt alkoivat viedä tuotettaan yhteisöön erään Turkin sataman kautta, jossa Turkin toimivaltaiset viranomaiset antoivat kasvien terveystodistukset. Vaikka esillä oleva asialla olisi vaikutuksia Kyproksen vaikeaan poliittiseen tilanteeseen, [2] oikeudelliset kysymykset liittyvät kolmansista maista yhteisöön tuotavien kasvien ja kasvituotteiden terveydellistä valvontaa koskevaan järjestelmään.

* Alkuperäinen kieli: englanti.

1 — Asia C-432/92, Anastasiou ym., tuomio 5.7.1994 (Kok. 1994, s. I-3087, 65 kohta ja tuomiolauselma).

2 — Lyhyen yleiskatsauksen saamiseksi ks. Anastasiou I -tapaus, tuomion 13 kohta sekä julkisasiamies Gulmannin kyseisessä asiassa esittämän ratkaisuehdotuksen 9—14 kohta.

II Oikeudelliset seikat ja tosiseikat

i) *Yhteisön oikeussäännöt*

2. Kasvien tai kasvituotteiden haitallisten organismien jäsenvaltioihin kulkeutumisen estämiseen liittyvistä suojatoimenpiteistä 21 päivänä joulukuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 77/93/ETY [3] tarkoituksena on yhteisön kasvintuotannon alenemisen välttämiseksi suojatoimenpiteiden toteuttaminen haitallisten organismien maahan kulkeutumisen estämiseksi. [4] Tämän vuoksi siinä edellytetään, että jäsenvaltiot antavat tiettyjä säädöksiä toisista jäsenvaltioista ja kolmansista maista niiden alueelle tuotavien kasvien ja kasvituotteiden osalta.

3. Kolmansista maista tapahtuvan maahantuonnin osalta direktiivin 12 artiklassa, [5] sellaisena kuin sitä sovellettiin asian

3 — EYVL L 26, s. 20 (jäljempänä direktiivi). Direktiivin alkuperäistä nimeä muutettiin 19.12.1991 annetulla neuvoston direktiivillä 91/683/ETY (EYVL L 376, s. 29).

4 — Kts. direktiivin johdanto-osan toinen, kolmas, neljäs, viides ja seitsemäs perustelukappale.

5 — Sellaisena kuin se on muutettuna 18.3.1980 annetulla neuvoston direktiivillä 80/392/ETY (EYVL L 100, s. 32), 19.12.1985 annetulla neuvoston direktiivillä 85/574/ETY (EYVL L 372, s. 25) sekä edellä mainitulla direktiivillä 91/683/ETY. Toisin kuin Turkin tasavalta, Kyproksen tasavalta ei ole sopimuspuolena direktiivin 12 artiklan 1 kohdan b alakohdassa mainitussa kansainvälisessä kasvinsuojeluyleissopimuksessa. Suullisessa käsittelyssä on esitetty, että Kypros on allekirjoittanut yleissopimuksen vuonna 1999.

tosiseikkojen tapahtuessa, säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että ainakin liitteessä V olevassa B osassa lueteltujen, kolmansista maista niiden alueelle tuotavien kasvien, kasvituotteiden ja muiden tavaroiden:

a) osalta itse kasvit, kasvituotteet ja muut tavarat sekä niiden pakkaukset virallisesti tarkastetaan yksityiskohtaisesti kokonaisuudessaan tai edustavan otoksen avulla ja että virallisesti tarkistetaan yksityiskohtaisesti tarvittaessa myös ajoneuvot, joilla kyseisiä tuotteita kuljetetaan, jotta voitaisiin varmistaa, jos mahdollista, että:

— ne eivät ole liitteessä I olevassa A osassa lueteltujen haitallisten organismien saastuttamia,

— liitteessä II olevassa A osassa luetellut kasvit ja kasvituotteet eivät ole liitteen tässä osassa niiden kohdalla lueteltujen haitallisten organismien saastuttamia,

— liitteessä IV olevassa A osassa luetellut kasvit, kasvituotteet ja muut tavarat täyttävät liitteen tässä osassa esitetyt niitä koskevat erityisvaatimukset;

b) on oltava varustettu 7 tai 8 artiklassa säädetyillä todistuksilla, ja että terveystodistuksen saa antaa enintään 14 vuorokautta ennen kuin kasvit, kasvituotteet tai muut tavarat lähtevät vientimaasta. Edellä 7 ja 8 — — artiklassa säädetyt todistukset myöntävät kansainvälisen kasvinsuojeluyleissopimuksen perusteella toimivallan saaneet tai kyseisen sopimuksen ulkopuolisissa maissa maan lakien ja asetusten perusteella toimivallan saaneet viranomaiset. Jäljempänä 16 artiklan mukaisesti voidaan laatia luetteloita eri kolmansien maiden todistuksia myöntävistä toimivaltaisista viranomaisista.

— — ".

4. Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa [6] säädetään seuraavaa:

"Jos 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyn tutkimuksen perusteella on katsottu, että siinä esitetyt edellytykset on täytetty, liitteessä VIII olevan A osan mallin mukainen sellainen kasvien terveystodistus voidaan antaa — — "

Direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa [7] säädetään seuraavaa:

"Jos yhdestä jäsenvaltiosta peräisin olevat kasvit, kasvituotteet ja muut tavarat jaetaan toisessa jäsenvaltiossa pienempiin osiin, varastoidaan tai niiden pakkausta muutetaan, ja sitten viedään edelleen kolmanteen jäsenvaltioon, voidaan toinen jäsenvaltio vapauttaa 6 artiklan säännökset täyttävästä uusintatarkastuksesta, jos virallisesti vahvistetaan, että nämä tuotteet eivät sen alueella ole joutuneet sellaisille vaaroille alttiiksi, jotka antaisivat aihetta epäillä 6 artiklassa lueteltujen edellytysten täyttymistä. Tässä tapauksessa on annettava liitteessä VIII olevassa B osassa määrätyn mallin mukainen yhtenä ainoana kappaleena tehty terveystodistus jälleenvientiä varten, joka on laadittu vähintään yhdellä yhteisön virallisista kielistä — — . Tämä todistus on kiinnitettävä ensimmäisen jäsenvaltion antamaan terveystodistukseen tai sen oikeaksi todistettuun jäljennökseen. Tämän todistuksen otsikkona voidaan käyttää ilmaisua 'Kasvien terveystarkastus jälleenvientiä varten'. — — "

5. Direktiivin 6 artiklassa [8] säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että kun liitteessä V lueteltuja kasveja, kasvituotteita tai muita tavaroita viedään toiseen jäsenvaltioon, viimeksi mainitut tavarat ja niiden pakkaukset tarkastetaan virallisesti huolellisesti joko kokonaisuudessaan tai edustavista näytteistä, ja että tarvittaessa niitä kuljettavat ajoneuvot tarkistetaan virallisesti sen varmistamiseksi, että:

a) ne eivät ole liitteessä I olevassa A osassa lueteltujen haitallisten organismien saastuttamia;

b) liitteessä II olevassa A osassa luetellut kasvit ja kasvituotteet eivät ole liitteen tämän osan niitä vastaavissa kohdissa

6 — Sellaisena kuin se on muutettuna edellä mainitulla direktiivillä 85/574/ETY.

7 — Sellaisena kuin se on muutettuna edellä mainitulla direktiivillä 85/574/ETY.

8 — Sellaisena kuin se on muutettuna edellä mainitulla direktiivillä 91/683/ETY.

lueteltujen haitallisten organismien saastuttamia;

c) liitteessä IV olevassa A osassa luetellut kasvit, kasvituotteet ja muut tavarat täyttävät liitteen tässä osassa esitetyt niitä koskevat erityisvaatimukset.

— —

4. — —

Edellä 1, 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut viralliset tarkastukset on suoritettava seuraavia säännöksiä noudattaen:

a) Tarkastukset laajennetaan koskemaan tuottajan kasvattamia, tuottamia tai käyttämiä tai muuten hänen alueellaan esiintyviä kyseisiä kasveja tai kasvituotteita sekä siellä käytettyjä kasvualustoja.

b) Tarkastukset on suoritettava paikan päällä, mieluiten tuotantopaikalla.

c) Tarkastukset on suoritettava säännöllisin väliajoin sopivina aikoina vähintään kerran vuodessa silmämääräisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta liitteessä IV lueteltujen erityisvaatimusten soveltamista; lisätoimintoja voidaan suorittaa, jos tästä on säädetty 7 kohdan mukaisesti.

Kaikki tuottajat, joilta virallinen tarkastus, sellaisena kuin se on toisessa alakohdassa säädetty, 1—4 kohdan mukaisesti vaaditaan, on merkittävä viralliseen rekisteriin rekisterinumerolla, jonka avulla heidät voidaan tunnistaa. Komissiolla on oltava pyynnöstä mahdollisuus päästä näihin virallisiin rekistereihin. — — "

Direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa [9] säädetään seuraavaa:

"1. Kasvien, kasvituotteiden ja muiden sellaisten tavaroiden osalta, joihin sovelletaan liitteessä IV olevassa A osassa vahvistettuja erityisvaatimuksia, 7 artiklan mukaisesti vaaditun virallisen kasvien terveystodistuksen on oltava annettu maassa,

9 — Sellaisena kuin se on muutettuna 26.6.1989 annetulla neuvoston direktiivillä 89/439/ETY (EYVL L 212, s. 106).

josta kasvit, kasvituotteet ja muut tavarat ovat peräisin, paitsi:

— puutavaran osalta — —

— muissa tapauksissa, jos liitteessä IV olevassa A osassa säädettyjä erityisvaatimuksia voidaan noudattaa muissa paikoissa kuin alkuperäpaikassa".

6. Direktiivin liitteen V otsikkona [10] on "Kasvit, kasvituotteet ja muut tavarat, joille on tehtävä kasvien terveystarkastus, tuotantopaikalla, jos ne ovat peräisin yhteisöstä, ennen niiden liikkumista yhteisön alueella, alkuperä- tai lähetysmaassa, jos ne ovat peräisin kolmannesta maasta ennen niiden tuontia yhteisön alueelle". Sitrushedelmät kuuluvat direktiivin liitteessä V osassa B lueteltuihin kasveihin ja kasvituotteisiin.

7. Direktiivin liitteessä IV olevassa A osassa asetetaan erityisvaatimuksia "sukujen *Citrus* L., *Fortunella* Swingle, *Poncirus* Raf. hedelmille sekä niiden hybrideille, jotka ovat peräisin kolmansista maista". [11] Siinä edellytetään, että hedelmistä on poistettu kukkavarret ja lehdet ja että niiden pakkauksessa on "asianmukainen alkuperämerkintä". Lisäksi kun hedelmät ovat peräisin kolmansista maissa, joissa tiedetään esiintyvän tiettyjä sairauksia, hedelmillä on oltava mukana asianmukainen virallinen lausunto. Kuitenkin yleisesti tällaisia sairauksia ei tiedetä esiintyvän Kyproksella. Toisaalta direktiivin liitteissä I ja II luetellut haitalliset organismit voivat vaikuttaa Kyprokselta peräisin oleviin sitrushedelmiin. Näyttää siltä, että Kyprokselta peräisin olevien sitrushedelmien ollessa kysymyksessä todennäköisimpiä haitallisia organismeja ovat direktiivin liitteessä I olevan A.I osan kohdissa (a)(24) *Thrips palmi* Karny ja (b)(1) *Xylella fastidiosa* mainitut organismit sekä direktiivin liitteessä II olevan A.I osan kohdassa (a)(25) *Scirothirps aurantii* Faure mainittu organismi.

ii) *Kansainvälinen kasvinsuojeluyleissopimus*

8. Roomassa 6.12.1951 tehty kansainvälinen kasvinsuojeluyleissopimus [12] (jäljempänä yleissopimus) johti tietyssä määrin kasvinsuojelulainsäädännön yhdenmukaistamiseen; kuitenkin katsottiin, että tästä kansainvälisestä yhteistyöstä erillään lähempi yhdenmukaistaminen on tarpeen

10 — Sellaisena kuin se on muutettuna 16.11.1992 annetulla neuvoston direktiivillä 92/98/ETY (EYVL L 352, s. 1). Liitteen otsikko oli alun perin "Kasvit, kasvituotteet ja muut tavarat, jotka alkuperämaan tai lähetysmaan on kaikkiin jäsenvaltioihin tuotaessa saatettava kasvien terveystarkastuksen alaisiksi".

11 — Nämä erityisvaatimukset on lisätty liitteessä IV olevaan A osaan kasvien tai kasvituotteiden haitallisten organismien jäsenvaltioihin kulkeutumisen estämiseen liittyvistä suojatoimenpiteistä annetun neuvoston direktiivin 77/93/ETY liitteiden I—IV muuttamisesta 1.12.1992 annetulla komission direktiivillä 92/103/ETY (EYVL L 363, s. 1).

12 — United Kingdom Treaty Series nro 16 (1954).

toteuttaa vielä tarkemmin direktiivillä.[13] Yleissopimuksen IV 1 artiklassa määrätään muun muassa seuraavaa:

"Jokainen sopimusosapuoli antaa tarvittavat määräykset toteuttaakseen, niin pian kuin mahdollista ja parhaan kykynsä mukaan — —

a) virallisen kasvinsuojelujärjestön, jolla on seuraavat pääasialliset tehtävät:

i) tarkastaa viljelykasvit, viljeltävät alueet (mukaan lukien pellot, viljelykset, taimitarhat, puutarhat ja kasvihuoneet) sekä varastoidut ja kuljetettavina olevat kasvit ja kasvituotteet, erityisesti jotta se voi raportoida kasvirutoista, niiden puhkeamisesta sekä leviämisestä että torjuakseen niitä;

— —

iv) myöntää todistuksia, jotka koskevat kasvien terveyttä sekä kasvien ja kasvituotteiden lähetysten alkuperää. — —

— — "

iii) *Anastasiou I -tapaus*

9. Yhdistyneiden kansakuntien puskurivyöhykkeen pohjoispuolella olevan Kyproksen osan (jäljempänä Kyproksen pohjoisosa) turkkilainen yhteisö on nimettänyt itsensä "Pohjois-Kyproksen turkkilaiseksi tasavallaksi" (Turkish Republic of Northern Cyprus, jäljempänä TRNC), mutta yhteisö tai yksikään sen jäsenvaltio ei ole tunnustanut sitä. Ne tunnustavat Kyproksen tasavallan täysivaltaiseksi valtioksi, jonka alue käsittää koko Kyproksen saaren, lukuun ottamatta Yhdistyneen kuningaskunnan täysivaltaisia tukikohta-alueita. Asiassa Anastasiou I antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin käsitteli High Court of Justicen, England and Wales, sille esittämää ennakkoratkaisupyyntöä, jossa tiedusteltiin, kielletäänkö yhteisön lainsäädännössä, direktiivi huomioon ottaen, jäsenvaltioita hyväksymästä vai onko niiden päinvastoin hyväksyttävä muun muassa sitrushedelmien tuonti Kyprokselta, kun hedelmiin on liitetty Kyproksen pohjoisosan turkkilaisen yhteisön antama kasvien terveystodistus Kyproksen tasavallan asianmukaisesti valtuuttamien virkamiesten antaman todistuksen sijasta.

13 — Direktiivin johdanto-osan kuudes ja seitsemäs perustelukappale.

10. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi seuraavaa:

"61 On otettava huomioon, että direktiivissä 77/93/ETY käyttöönotettu yhteinen suojajärjestelmä kolmansista maista tuotavien tuotteiden haitallisten organismien osalta perustuu erityisesti vientivaltion hallituksen lainmukaisesti tätä tarkoitusta varten valtuuttamien asiantuntijoiden tekemiin tarkastuksiin, josta todisteena annetaan asianmukainen terveystodistus. Siten kyseisten todistusten hyväksymistä yhdenmukaisena todisteena koskevien edellytysten on ehdottomasti oltava identtisiä kaikissa jäsenvaltioissa.

62 Sovellettaessa direktiiviä 77/93/ETY jäsenvaltiot, joihin tuotteet tuodaan, voivat tietenkin tehdä tarkastuksia rajalla kolmansista maista peräisin oleville tuotteille. Kuten komission kirjallisista huomautuksista käy ilmi, käytännössä tällaisilla tarkastuksilla on merkittäviä rajoituksia, eikä niillä missään tapauksessa voida korvata kasvien terveystodistuksia.

63 Lisäksi jäsenvaltion, johon tuotteet tuodaan, on saatettava vientivaltion viranomaisten tietoon kaikki mahdolliset todistuksia koskevat vaikeudet tai epäilyt. Tällaista direktiivin päämäärien saavuttamiseksi tarpeellista yhteistyötä ei voida saada aikaan sellaisten viranomaisten kanssa, joita yhteisö tai sen jäsenvaltiot eivät ole tunnustaneet. Tuontivaltion viranomaisten on näet mahdotonta esittää tiedusteluja tunnustamattoman yhteisön elimille tai viranomaisille, esimerkiksi kun kysymyksessä ovat saastuneet tuotteet tai virheelliset tai väärennetyt todistukset. Ainoastaan Kyproksen tasavallan viranomaiset ovat selkeästi sellaisessa asemassa, että ne voivat ryhtyä Kyprokselta vietyjen kasvituotteiden saastumista koskevista valituksista johtuviin toimenpiteisiin.

64 Siten direktiivin 77/93/ETY 12 artiklan 1 kohdan b alakohdan käsitettä 'toimivallan saaneet' on tulkittava siten, että siinä viitataan Kyprokselta peräisin olevien tuotteiden tuonnin yhteydessä yksinomaan Kyproksen tasavallan kasvien terveystodistusten antamiseen valtuuttamiin viranomaisiin.

65 Siten direktiivissä 77/93/ETY ei sallita, että jäsenvaltioiden viranomaiset hyväksyvät muiden viranomaisten kuin Kyproksen tasavallan toimivaltaisten viranomaisten antamia terveystodistuksia Kyproksen pohjoisosasta peräisin olevien sitrushedelmien tai perunoiden tuonnissa.

66 Kyproksen erityistilanne, joka johtuu sen tosiasiallisesta jakamisesta — — ei ole sellaisenaan omiaan muuttamaan ratkaisua, johon on päädytty — —

kasvien terveystodistuksia koskevien säännösten tulkinnassa Kyproksen pohjoisosasta tapahtuvan tuonnin osalta."

11. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi myös, että Kyproksen pohjoisosan turkkilaisen yhteisön antamaa EUR 1 -tavaratodistusta ei voitu hyväksyä todisteena tavaroiden kyproslaisesta alkuperästä EY—Kypros-assosiaatiosopimuksen [14] etuustariffien soveltamiseksi. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että "järjestelmä, jossa tavaratodistuksia pidetään tavaroiden alkuperää koskevana todisteena, perustuu vientivaltion ja tuontivaltion toimivaltaisten viranomaisten keskinäiseen luottamukseen ja yhteistyöhön". [15] Tehokas yhteistyö tunnustamattoman yhteisön viranomaisten kanssa ei ole mahdollista. [16]

iv) *Esillä oleva asia*

12. Asiassa Anastasiou I annetun yhteisöjen tuomioistuimen tuomion jälkeen kaksi yritystä, jotka toivat Kyproksen pohjoisosasta sitrushedelmiä ja perunoita Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja jotka olivat esiintyneet väliintulijoina pääasian oikeudenkäynnissä edellä mainitussa asiassa, Cypfruvex (UK) Limited ja Cypfruvex Fruit and Vegetable (Cypfruvex) Enterprises Limited (jäljempänä väliintulijat) sopivat uudenlaisesta järjestelystä itse asiassa samaan konserniin kuuluvan turkkilaisen Citex-yhtiön kanssa. Sitrushedelmiä kuljettavat alukset poikkeavat nyt turkkilaisessa Mersinin satamassa, jossa Turkin toimivaltaiset viranomaiset antavat todistuksen, jossa vahvistetaan, että hedelmät on tutkittu asiaan sovellettavien säännösten mukaisesti ja että ne täyttävät tuontimaan kasvinsuojelusäännökset. Alukset pysähtyvät satamassa tavallisesti alle 24 tunnin ajaksi. Hedelmälastia ei pureta, eikä lasti ylitä tullirajaa. Tuotteet kuljetetaan Turkkiin ja Turkista tuontimaahan eri rahtiasiakirjoin. Koska EUR 1 -tavaratodistukset eivät ole Kyproksen tasavallan viranomaisten antamia, tuotteille ei myönnetä Kyproksen kanssa tehdyn assosiaatiosopimuksen mukaista etuustariffia, kun ne tuodaan yhteisöön. Perunoiden osalta oli myös sovittu vastaavanlaisesta järjestelystä.

13. S. P. Anastasiou (Pissouri) Limited sekä joukko muita sitrushedelmien ja perunoiden tuottajia ja viejiä, jotka ovat sijoittautuneet Yhdistyneiden kansakuntien puskurivyöhykkeen eteläpuolella olevaan Kyproksen osaan ja jotka olivat jo nostaneet kanteen asiassa Anastasiou I (jäljempänä kantajat), vaativat tässä oikeudenkäynnissä, että High Court määrää Minister of Agriculture, Fisheries and Foodin (Englannin maataloutta, kalastusta ja elintarvikkeita koskevissa asioissa toimivaltainen ministeri, jäljempänä vastaaja) kieltämään Kyproksen pohjoisosassa tuotettujen sitrushedelmien tai perunoiden maahantuonnin Yhdistyneeseen kuningas-

14 — Euroopan talousyhteisön ja Kyproksen tasavallan välisen assosiaation luomisesta 19.12.1972 tehty sopimus, joka on liitetty 14.5.1973 annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1246/73 (EYVL L 133, s. 1).

15 — Tuomion 38 kohta.

16 — Asia Anastasiou I, tuomion 38—41 kohta.

kuntaan, mikäli niillä ei ole Kyproksen tasavallan toimivaltaisten viranomaisten antamaa terveystodistusta. Väliintulijat tukivat tässä asiassa jälleen vastaajaa. Vaatimus hylättiin sitrushedelmien osalta sekä ensimmäisessä oikeusasteessa että muutoksenhaun jälkeen Court of Appealissa, England and Wales, minkä vuoksi kantajat tekivät esillä olevan valituksen House of Lordsiin. Vaadittu määräys annettiin perunoiden osalta, eikä siitä ole valitettu; tämä johtuu todennäköisesti siitä, että Kyprokselta peräisin olevissa perunoissa voidaan tavata direktiivin liitteessä IV olevassa A osassa mainittuja sairauksia, jotka voidaan havaita vain viljelyalueella.

14. House of Lords katsoi, että olennainen kysymys esillä olevassa asiassa koski sitä, että "mikäli väliintulijat eivät voi laillisesti tuoda sitrushedelmiä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan TRNC:n antamilla todistuksilla varustettuina, voivatko ne tehdä näin kuljettamalla hedelmät turkkilaiseen satamaan, josta turkkilainen yritys, joka tosiasiassa on samaistettavissa väliintulijoihin, tuo ne edelleen Yhdistyneeseen kuningaskuntaan kyseisessä satamassa annetuin kasvien terveystodistuksin varustettuina". House of Lords saattoi yhteisöjen tuomioistuimen ratkaistavaksi seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1. Saako jäsenvaltio kasvien tai kasvituotteiden haitallisten organismien jäsenvaltioihin kulkeutumisen estämiseen liittyvistä suojatoimenpiteistä 21 joulukuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 77/93/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, (jäljempänä direktiivi) 12 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti hyväksyä (ja jos saa, niin missä olosuhteissa ja millä edellytyksillä), että sen alueelle tuodaan kolmansista maista peräisin olevia ja direktiivin liitteessä V olevassa B osassa lueteltuja kasveja, sellaisina kuin ne on määritelty direktiivissä (jäljempänä kasvit) silloin, kun ne on varustettu ainoastaan sellaisen kolmannen maan antamalla terveystodistuksella, josta kasvit on kuljetettu yhteisöön, eikä alkuperämaana olevan kolmannen maan antamalla terveystodistuksella?

2. Vastataanko ensimmäiseen kysymykseen eri tavalla, ja jos vastataan, miten, jos kyseisiin kasveihin sovelletaan direktiivin liitteessä IV olevan A osan 1 jaksossa olevia erityisvaatimuksia, joita voidaan noudattaa muissa kolmansissa maissa kuin alkuperämaassa direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla?

3. Onko yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-432/92, Anastasiou, antamaa tuomiota (Kok. 1994, s. I-3087) tulkittava ja sovellettava siten, että se estää jäsenvaltion kansallisia viranomaisia sallimasta Yhdistyneiden kansakuntien puskurivyöhykkeen pohjoispuolella olevasta Kyproksen osasta peräisin olevien sitruunoiden tuontia silloin, kun ne on varustettu muun kuin sen kolmannen maan viranomaisten antamalla terveystodistuksella, josta

nämä hedelmät on kuljetettu yhteisöön?

4. Vastataanko edellä oleviin kysymyksiin eri tavalla, jos

a) kyseisiä kasveja ei ole koskaan tuotu sellaiseen kolmanteen maahan, jonka antamalla terveystodistuksella ne oli varustettu yhteisöön tuotaessa siten, ettei niitä ollut koskaan purettu kyseisestä laivasta ja/tai ne eivät olleet koskaan ylittäneet tullirajaa, ja/tai

b) kyseisiin kasveihin sovellettavia erityisvaatimuksia on jo noudatettu alkuperämaassa?

5) Vastataanko ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen eri tavalla, jos kyseiset kasvit on saatettu muun kolmannen maan kuin alkuperämaan varmennettavaksi syistä, jotka eivät liity kasvinsuojeluun, vaan siitä syystä, ettei niille tarvitsisi hankkia terveystodistusta alkuperävaltion toimivaltaisilta viranomaisilta?"

III Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

15. Kantajat, väliintulijat, Helleenien tasavalta, Yhdistynyt kuningaskunta sekä komissio ovat esittäneet kirjallisia ja suullisia huomautuksia. Väliintulijat, Yhdistynyt kuningaskunta sekä komissio katsovat, että sitrushedelmiä voidaan tuoda Kyprokselta laillisesti, kun kasveilla on asianmukainen terveystodistus, jonka ovat antaneet sellaisen muun kolmannen valtion kuin Kyproksen viranomaiset, josta tuote jälleenviedään yhteisöön. Kantajat ja Helleenien tasavalta katsovat päinvastoin, että tällainen maahantuonti on direktiivin vastaista, ellei tuote ole varustettu kolmannen maan, josta tuote on peräisin, toimivaltaisten viranomaisten eli tässä tapauksessa Kyproksen tasavallan toimivaltaisten viranomaisten antamalla kasvien terveystodistuksella.

i) *Tuonnin sallimista tukevat väitteet*

16. Tuonnin sallimista esillä olevan asian kaltaisissa olosuhteissa tukevat väitteet ovat pääpiirteittäin seuraavat. Nykytilanteessa ja perustelluista käytännön syistä kolmansien "lähetysmaiden" myöntämät kasvien terveystodistukset on tavallisesti hyväksytty; Yhdistyneen kuningaskunnan asiamies mainitsi suullisessa käsittelyssä esimerkkinä Yhdysvaltojen pohjoisosassa kaadetut puut, jotka käsiteltiin Kanadassa

yli 14 päivää kestävässä prosessissa ennen niiden tuontia yhteisöön, jolloin Yhdysvaltojen antama todistus ei enää täytä direktiivin 12 artiklan 1 kohdan b alakohdan edellytyksiä. Siten ainoastaan erityistapauksissa on tärkeää, että todistus on annettu kasvien [17] alkuperämaassa. Sisämarkkinoiden luomiseksi direktiivillä on vuodesta 1993 lähtien otettu käyttöön kaksi eri järjestelmää, joista ensimmäistä sovelletaan yhteisön kasveihin ja se perustuu tuottajien rekisteröintiin ja kasvien tarkastamiseen niiden tuotantopaikalla, [18] kun taas toinen järjestelmä koskee tuontia kolmansista maista, ja siinä kielletään tuomasta tiettyjä kasveja, asetetaan tietyille kasveille erityisvaatimuksia ja eräissä tapauksissa (kuten omenoiden ja päärynöiden ollessa kysymyksessä) edellytetään vain kasvien terveystodistusta. Monilta kasveilta ei edellytetä todistusta ollenkaan. Vaikka onkin olemassa kaksi järjestelmää, kummallakin taataan samantasoinen suojelu.

17. Direktiivin liitteen V otsikosta sen alkuperäisessä muodossa kävi ilmi, että kasvien terveystarkastus voidaan tehdä kasveille joko niiden alkuperämaassa tai lähetysmaassa. Tämä sanamuoto säilytettiin vuonna 1993 muiden kuin yhteisön alueelta peräisin olevien tuotteiden osalta, vaikka se poistettiin jäsenvaltioista peräisin olevilta kasveilta, kuten voidaan todeta edellä 6 kohdasta. Tämä on direktiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaista, jota sovelletaan nyt ainoastaan muihin kuin yhteisön alueelta peräisin oleviin kasveihin: kun siinä säädetään, että ainoastaan tiettyjen direktiivin liitteessä IV olevassa A osassa lueteltujen erityisvaatimusten on täytyttävä alkuperämaassa, tämä merkitsee sitä, että yleinen todistusta koskeva vaatimus voidaan täyttää muissa paikoissa, koska missään ei säädetä useiden osittaisten kasvien terveystodistusten antamisesta. Tätä voidaan verrata direktiivin 9 artiklan 1 kohdan alkuperäiseen versioon, jossa säädettiin 7 ja 8 artiklassa säädettyjen todistusten lisäksi virallisesta, erityisvaatimukset täyttävästä todistuksesta. Ainoat Kyprokselta ja Turkista peräisin olevia sitrushedelmiä koskevat erityisvaatimukset liittyvät siihen, että niistä on poistettu lehdet ja kukkavarret ja että niiden pakkauksessa on asianmukainen alkuperämerkintä. Nämä seikat voidaan todeta silmämääräisellä tarkastuksella, kuten voidaan todeta myös se, ettei direktiivien liitteissä I ja II mainittujen tiettyjen organismien aiheuttamaa saastumista ole, minkä vuoksi ei ole mitään estettä hyväksyä kolmannen maan antamaa todistusta, joka on annettu tuotteen asianmukaisen tarkastuksen jälkeen.

18. Se, kuka antaa kasvien terveystodistuksen kolmansista maista peräisin oleville tuotteille, määritetään direktiivin 9 artiklassa eikä 12 artiklassa. Direktiivin 12 artiklan 1 kohdassa, jossa säädetään kolmansista maista tuotavien kasvituotteiden tarkastuksesta, tehty viittaus 7 artiklassa säädettyyn todistukseen koskee vain todistuksen luonnetta ja muotoa. Direktiivin 12 artiklan 1 kohtaa ei voida ymmärtää siten, että yhteisön tuotteita koskevat 6 artiklan 4 kohdan vaatimukset ulotettaisiin kolmansista maista peräisin olevien kasvien tarkastusmenettelyyn, koska näin meneteltäessä jätettäisiin huomiotta direk-

17 — Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan a alakohdasta käy ilmi, että sitrushedelmiä pidetään "kasveina" eikä "kasvituotteina".

18 — Ks. direktiivin 6 artiklan 4 kohta.

tiivissä käyttöön otetut kaksi eri järjestelmää ja päädyttäisiin absurdeihin tuloksiin, kuten esimerkiksi kolmansien maiden tuottajien rekisteröinnin vaatimiseen. Tällainen tekisi myös tyhjäksi 9 artiklan 1 kohdan mukaiset poikkeukset. Ennen kahden järjestelmän käyttöönottoa vuonna 1993 direktiivin 6 artiklassa ei säädetty mitään yhteisön tuotteiden tarkastuspaikasta. Olisi suhteetonta asettaa kolmannessa alkuperämaassa suoritettavaa tarkastusta koskeva vaatimus, koska tämä ei ole tarpeen direktiivien päämäärien saavuttamiseksi. Direktiivin 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan vaatimus säännönmukaisista lisätarkastuksista tuonnin yhteydessä olisi myös tällaisissa olosuhteissa tarpeeton ja siten suhteeton[19] ja syrjivä EY:n perustamissopimuksen 40 artiklan 3 kohdan (josta on tullut muutettuna EY 34 artiklan 2 kohta) sekä WTO:n kasvien terveystodistuksia koskevan sopimuksen vastainen.

19. Direktiivin 8 artikla, johon myös 12 artiklan 1 kohdassa viitataan, liittyy ainoastaan sellaisiin tapauksiin, joissa kasvit on jaettu pienempiin osiin, varastoitu tai niiden pakkausta muutettu sen jälkeen, kun ne on viety alkuperämaasta, jolloin toimivaltaisten paikallisten viranomaisten on annettava jälleenvientiä koskeva todistus, ns. kasvien terveystodistus jälleenvientiä varten, joka on kiinnitettävä alkuperäiseen kasvien terveystodistukseen. Tämä ei merkitse sitä, että lähetysmaan viranomaiset eivät olisi toimivaltaisia antamaan kasvien terveystodistusta, kun lastiin ei ole puututtu mitenkään.

19 — Asia C-256/90, Mignini, tuomio 8.4.1992 (Kok. 1992, s. I-2651).

20. Yleissopimuksen osalta on todettava, että direktiivissä ei tavoitella kaikkia sen päämääriä, kuten kolmansien maiden tuotantoedellytyksiä koskevia päämääriä.

21. Asiassa Anastasiou I kysymys oli ainoastaan direktiivin 12 artiklan 1 kohdan b alakohdassa olevien sanojen "toimivallan saaneet" tulkinnasta, eikä siinä annettu tuomio vaikuta nyt käsiteltävään asiaan. Tunnustamattoman yksikön virkamiesten kanssa tehtävää yhteistyötä koskevat ongelmat eivät liity Turkin viranomaisiin.

22. Mitä tulee niihin olosuhteisiin, joissa todistukset annetaan esillä olevassa asiassa, direktiivissä ei säädetä mitään lastin purkamista, tullirajan ylittämistä tai lähetysmaassa kuluvaa aikaa koskevaa vaatimusta. Tällaisten vaatimusten noudattamista olisi mahdotonta valvoa, eikä niillä missään tapauksessa ole merkitystä arvioitaessa, kykenevätkö toimivaltaiset viranomaiset toteuttamaan vaadittavat tarkastukset. Saapuminen Turkkiin ei ole asian kannalta olennaista, koska kasvien terveystodistusten tarkoituksena on osoittaa, että *tuontimaan* määräyksiä on noudatettu. Kansainvälisen kohteliaisuuden periaate estää tutkimasta vieraan valtion viranomaisten kyseisessä valtiossa suorittamia toimenpiteitä. Riittävää on se, että kasvien terveystodistus laaditaan siinä viimeisessä paikassa, jossa kasvit olivat ennen niiden tuontia yhteisöön, vaikka kaikki erityisvaatimukset olisikin jo täytetty alkuperämaassa.

23. Edellä esitettyjen perusteiden nojalla direktiivissä mahdollistetaan se, että kasvien terveystodistus annetaan muussa kolmannessa lähetysmaassa kuin alkuperämaassa, eikä tämän mahdollisuuden käyttämistä Kyproksen pohjoisosasta peräisin oleviin sitrushedelmiin voida pitää väärinkäyttönä. Se merkitsee ainoastaan yhteisön lainsäädäntöön perustuvaan oikeuteen nojautumista, mikä eroaa tilanteista, joissa yhteisön oikeutta yritetään käyttää kansallisen oikeuden mukaan muutoin lainvastaisen päämäärän saavuttamiseksi.

ii) *Tuonnin kieltämistä tukevat väitteet*

24. Kolmansista maista peräisin olevilta sitrushedelmiltä direktiivin 12 artiklan 1 kohdassa edellytetyn kasvien terveystodistuksen on oltava tuotteen alkuperämaan viranomaisten antama. Direktiivin 12 artiklan 1 kohdan a alakohdassa edellytetty yksityiskohtainen tarkastus ei rajoitu yhteisöön tapahtuvaan tuontiin liittyviin rajatarkastuksiin, jotka ovat pelkästään valinnaisia ja joilla joka tapauksessa on merkittäviä rajoituksia. [20] Tällaista yksityiskohtaista tarkastusta edellytetään myös ennen 12 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisen kasvien terveystodistuksen antamista. Tätä tukee viittaus direktiivin 7 artiklaan, jossa vuorostaan viitataan 6 artiklan 1 ja 2 kohtaan ja siten epäsuorasti 6 artiklan 4 kohdan edellytyksiin. Vaikka 6 artiklan 4 kohtaa ei sovelletakaan suoraan kolmansiin maihin, yhteisö voi asettaa vastaavia vaatimuksia edellytyksenä kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden tuonnille. Olisi vastoin direktiivin päämäärää, jos kolmansista maista tapahtuvan tuonnin valvonta saisi olla väljempää, esimerkiksi laivan ruuman silmämääräinen tarkastus jälleenvientimaan satamassa tai ylitettäessä yhteisön raja, kuin mitä sovelletaan yhteisön kasveihin, jotka on tarkastettava tuotantopaikassa. Yleissopimuksen valvontajärjestelmästä, josta on määrätty viljelykasvien ja viljelyalueiden osalta IV artiklan (1)(a)(i) kohdassa, käy myös ilmi, että yksityiskohtainen tarkastus on mahdollinen vain alkuperämaassa. Direktiivin liitteessä VIII olevassa A osassa olevassa kasvien terveystodistuksen mallissa esiintyvän käsitteen "asianmukaiset menettelyt" on ymmärrettävä viittaavan yleissopimuksen edellä mainittuun artiklaan.

25. Direktiivin 8 artiklan mukaan kolmas valtio, josta tavara viedään edelleen, saa nojautua alkuperäiseen yksityiskohtaiseen tarkastukseen, jonka tekemisestä on annettu direktiivin liitteessä VIII olevassa B osassa olevan mallin mukainen todistus jälleenvientiä varten. Sitrushedelmien osalta liitteessä IV olevan A osan erityisvaatimus siitä, että pakkauksessa on asianmukainen alkuperämerkintä, voidaan täyttää ainoastaan alkuperämaassa suoritettavalla tarkastuksella, [21] mistä seuraa, että direktiivin 9 artiklan 1 kohdan mukainen edellytys kasvien terveystodistuksen myöntämiselle muussa kolman-

20 — Asia Anastasiou I, tuomion 62 kohta.

21 — Ks. asia Anastasiou I, tuomion 39 kohta, joka koskee kasvien alkuperän tarkastamista EUR 1 -tavaratodistusten avulla.

nessa maassa ei täyty. Lisäksi olisi absurdia, jos pelkästään siitä, että lehtien ja kukkavarsien poistamista koskeva erityisvaatimus voidaan todentaa silmämääräisellä tarkastuksella alkuperämaasta tapahtuneen viennin jälkeen, seuraisi, että myös direktiivin liitteissä I ja II mainittuja haitallisia organismeja koskevat tarkastukset, jotka edellyttävät tuotteen tuotanto-olosuhteiden tuntemusta ja niiden valvontaa, voitaisiin toteuttaa muuhun kolmanteen maahan aluksi tapahtuneen viennin jälkeen. Anastasioun avustaja esitti suullisessa käsittelyssä epäilevänsä mahdollisuutta havaita tiettyjä mikroskooppisia hyönteisiä ylimalkaisessa silmämääräisessä tarkastuksessa. Siten direktiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaan alkuperämaan ulkopuolella voidaan todistaa liitteessä IV olevan A osan mukaisten erityisvaatimusten täyttyminen vain, jos näitä vaatimuksia voidaan noudattaa muissa paikoissa kuin alkuperäpaikassa. Tämä tarkastus täydentää alkuperäistä kasvien terveystodistusta, jonka mallissa, liitteessä VIII olevassa A osassa, on jätetty tilaa "lisäilmoitukselle". Lisäksi vaikka 9 artiklan 1 kohdan mukaan on mahdollista tehdä rajoitettu poikkeus kasvien alkuperämaassa suoritettavaa tarkastusta koskevasta periaatteesta, poikkeusta ei voida tehdä, jos liitteessä IV olevassa A osassa asetettujen kaikkien erityisvaatimusten täyttyminen voidaan tosiasiassa tarkastaa alkuperämaassa, kuten esillä olevan asian kaltaisessa tilanteessa.

26. Direktiivin liitteen V otsikossa tehty viittaus lähetysmaassa tehtäviin kasvien terveystarkastuksiin on selvästi harhaanjohtava, koska se ei ole direktiivin asiasisällön ja sen päämäärän mukainen. Tämä ristiriita oli erityisen selvä sovellettaessa 9 artiklan 1 kohtaa sen alkuperäisessä muodossa, jossa nimenomaisesti edellytettiin direktiivin 7 ja 8 artiklassa säädettyjen todistusten lisäksi alkuperämaassa annettavaa kasvien terveystodistusta liitteessä IV olevassa A osassa mainitun tuotteen yhteisöön tapahtuvan tuonnin yhteydessä.

27. Asiassa Anastasiou I annetulla tuomiolla on keskeinen merkitys tämän kysymyksen ratkaisun kannalta, joten kolmas kysymys on ratkaistava ensiksi. Tuomiossa viitataan kansallisten viranomaisten yhteistyön tarpeeseen, kun kysymyksessä ovat saastuneet tuotteet. [22] Tällaisissa olosuhteissa ongelma on voitava saattaa sen maan viranomaisten tietoon, jossa kasvit on kasvatettu, mikä ei kuitenkaan ole mahdollista Kyproksen pohjoisosan "viranomaisten" osalta, eikä Kyproksen tasavallan toimivaltaisilla viranomaisilla ole pääsyä tälle alueelle.

28. Viidennen kysymyksen osalta on todettava, että yhteisön lainsäädännössä ei sallita sitä, että tiettyyn säännökseen nojaudutaan toisen säännöksen soveltamisen kiertämiseksi. [23] Muutoin yhteisöön vientiä harjoittavat tahot saattaisivat yrittää turvautua ns. "forum-shoppingiin" löytääkseen väljimmän järjestelmän, jossa kasvien terveystodistus myönnetään heidän tuotteilleen, ja siten tuntematonta ja jopa laitonta alkuperää oleva tuote voitaisiin "puhdistaa". Ei ole olemassa mitään kaupallista tai kasvien terveyteen liittyvää

22 — Ks. asia Anastasiou I, tuomion 63 kohta.

23 — Asia C-23/93, TV 10, tuomio 5.10.1994 (Kok. 1994, s. I-4795, 20—22 kohta); asia 33/74, Van Binsbergen, tuomio 3.12.1974 (Kok. 1974, s. 1299, 13 kohta); asia 229/83, Leclerc ym., tuomio 10.1.1985 (Kok. 1985, s. 1, 23—27 kohta); asia C-367/96, Kefalas ym., tuomio 12.5.1998 (Kok. 1998, s. I-2843, 20 kohta). Court of Appealissa on samassa tarkoituksessa vedottu asiassa 81/87, Daily Mail and General Trust, 27.9.1988 annettuun tuomioon (Kok. 1988, s. 5483).

hyväksyttävää syytä kuljettaa hedelmiä yhteisöön Turkin kautta.

IV Arviointi

29. En käsittele House of Lordsin esittämiä ennakkoratkaisukysymyksiä yksitellen. Kuten House of Lords on itsekin huomauttanut, esillä olevassa asiassa olennaista on sen selvittäminen, voidaanko sitrushedelmiä tuoda yhteisöön esillä olevan asian kaltaisissa olosuhteissa. Yksittäisissä kysymyksissä esitetyt seikat ovat kaikki tietenkin tärkeitä tämän kysymyksen ratkaisun löytämiseksi. Tarkastelen vuorollaan kysymyksiä siitä, voidaanko periaatteessa hyväksyä muun kolmannen maan kuin kasvien alkuperämaan antamaa kasvien terveystodistusta, ja mikäli vastaus on myöntävä, voidaanko Kyproksen pohjoisosasta peräisin olevat sitrushedelmät varmentaa tällä tavalla.

30. Haluan huomauttaa aluksi, ettei direktiivin sanamuoto ole erityisen selvä ja että tietty sen tulkintaan liittyvä sekaannus on ymmärrettävää. Erityisiä vaikeuksia aiheuttaa se, että kolmansista maista peräisin olevien kasvien tuontia yhteisöön säädellään viitaten yhteisön tuotteita koskeviin säännöksiin, joita on laajasti muutettu sisämarkkinoiden luomiseksi; tätä järjestelmää sovelletaan kuitenkin kolmansista maista peräisin oleviin tuotteisiin vasta, kun ne on tuotu yhteisöön. Joka tapauksessa direktiivin rakenteen ja sen päämäärien perusteella on mahdollista tehdä johtopäätöksiä direktiivin säännösten tulkitsemiseksi. Siten olen samaa mieltä väliintulijoiden, Yhdistyneen kuningaskunnan sekä komission kanssa siitä, että muiden kuin yhteisöstä peräisin olevien maataloustuotteiden lähetysmaan, joka on eri kuin tällaisten tuotteiden alkuperämaa, viranomaiset voivat periaatteessa varmentaa, että kyseiset tuotteet vastaavat tuontimaan säännöksiä, mikäli kyseiseen kasviin ei sovelleta liitteessä IV olevassa A osassa olevia erityisvaatimuksia (jolloin 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta) tai erityisvaatimukset voidaan täyttää muissa paikoissa kuin alkuperäpaikassa (kuten 9 artiklan 1 kohdassa mainitussa poikkeuksessa).

31. Koska direktiivin päämääränä on kasvien ja kasvituotteiden vapaan liikkumisen sääntely yhteisössä niiden alkuperästä riippumatta, voidaan lähtökohtaisesti olettaa, että kaikki tällaiset tuotteet on tarkastettava yhdenmukaisella tavalla. Toiseksi koska yhteisön tuotteilla voidaan käydä kauppaa yhteisön alueella niiden sadonkorjuusta alkaen, on järkevää, että yksityiskohtainen tarkastus suoritetaan tänä ajankohtana tai sitä ennen, sen varmistamiseksi, että tuotteet liikkuvat mahdollisen vapaasti tämän jälkeen — tämän vähentämättä tuotantopaikalla suoritettavia tällaisia tarkastuksia puoltavia muita näkökohtia, kuten sitä, että eräät haitalliset organismit on helpompi havaita. Toisaalta yhteisön sisäinen kauppa yhteisön ulko-

puolelta peräisin olevilla tuotteilla on vapaata vain, kun kyseinen tuote on todellisuudessa läpäissyt yhteisön rajan. Tämä on sekä ajallisesti että maantieteellisesti järkevä hetki suorittaa yhteisön tarkastus kolmansissa maissa jo suoritettujen tarkastusten täydentämiseksi. Tämä merkitsee myös, että lukuun ottamatta organismeja, jotka voidaan ainoastaan tai helpommin havaita tuotantopaikalla, yhteisön etu ei riipu siitä maahantuontia edeltävästä ajallisesta tai maantieteellisestä vaiheesta, jolloin kolmannen maan viranomaiset suorittavat kasvien tarkastuksen tai antavat kasvien terveystodistuksen. Kuten Yhdistynyt kuningaskunta on vakuuttavasti esittänyt, joustavuus voi tässä suhteessa olla tarpeen kaupankäynnin kannalta, erityisesti kun kysymyksessä ei ole pilaantuva tavara, jolloin sitä ei tarvitse tuoda yhteisöön 14 päivässä sadonkorjuusta.

32. Lisäksi EY:n perustamissopimuksen 43 artiklaan (josta on muutettuna tullut EY 37 artikla) ja 100 artiklaan (josta on tullut EY 94 artikla) perustuvan direktiivin johdanto-osan ensimmäisessä ja toisessa perustelukappaleessa käsitellään yhteisön kasvintuotantoa, minkä vuoksi on aiheellista kiinnittää huomiota tuotanto-olosuhteisiin. Toisaalta kolmansien maiden tuotanto-olosuhteiden tarkastelu direktiivissä voi ainoastaan perustua intressiin kontrolloida niiden vaikutusta yhteisöön, erityisesti kontrolloimalla tällaisesta tuotannosta peräisin olevia kasveja ja kasvituotteita. Siten katson, että on hyväksyttävä väite siitä, että direktiivin päämäärät eivät ole yhtä laajat kuin yleissopimuksen IV artiklan päämäärät.

33. On korostettava, että direktiivin tarkoituksena on yksinomaan yhteisön kasvien terveyden suojeleminen. Jos sen vaatimukset voidaan täyttää, sillä ei ole merkitystä, että tavarat ovat peräisin sellaisen yksikön hallinnassa olevalta alueelta Kyprokselta, jota yhteisö ei ole tunnustanut. Tällaisia tavaroita voidaan tuoda yhteisön markkinoille vastaavin edellytyksin kuin Kyproksen eteläosasta tuotavia tavaroita, kunhan yhteisön oikeudessa asetut vaatimukset täytetään.

34. Siirryn käsittelemään direktiivin säännöksiä. Maahantuotujen kasvien ja kasvituotteiden osalta direktiivillä pyritään saavuttamaan vastaava suojelun taso kuin yhteisössä suoritettavilla tarkastuksilla, hyväksymällä mukavuussyistä ja kansainvälisistä kohteliaisuussyistä kolmansien maiden viranomaisten tekemien tarkastusten tulokset, jotka käyvät ilmi kasvien terveystodistuksista, mihin yhdistetään rajatarkastukset lisävalvontajärjestelmänä. Katson, että on selvää, että direktiivin 12 artiklan 1 kohdan a alakohtaa sovelletaan ainoastaan niihin "yksityiskohtaisiin" tarkastuksiin, joita jäsenvaltioiden on toteutettava, kun kolmansista maista peräisin oleva tuote tulee yhteisöön ensimmäisen kerran. Tässä suhteessa sen sanamuoto voi olla päinvastainen kuin

12 artiklan 1 kohdan b alakohdan, jossa ei vaadita kolmansien maiden antamien kasvien terveystodistusten hyväksymistä koskevien menettelyjen käyttöönottoa vaan asetetaan pelkästään yhteisön toimivaltaan kuuluva vaatimus siitä, että tuotteeseen on oltava liitetty todistus, jotta se voidaan tuoda yhteisön alueelle. Haluan lisätä, että 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännökset ovat luonteeltaan velvoittavia, ja katson, että tämä on yhdenmukaista sen kanssa, että vastaava suojelun taso on taattava kaikkien tuotteiden osalta. En siten katso, että asiassa Anastasiou I annetun tuomion voitaisiin joiltakin osin tulkita puoltavan sitä, että tällaiset rajatarkastukset ovat luonteeltaan harkinnanvaraisia, ja lisään, että kyseisen tuomion 62 kohdan tällainen tulkinta ei ole itsestäänselvä, eikä se missään tapauksessa ole keskeisellä sijalla yhteisöjen tuomioistuimen mainitussa asiassa tekemässä päättelyssä. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin viittasi tuomionsa 62 kohdassa myös rajoituksiin, joita tällaisilla tarkastuksilla on, 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan niihin liittyvistä määräyksistä käy selvästi ilmi, että tarkastukset liittyvät erottamattomasti tuotujen kasvien ja kasvituotteiden valvontamenettelyyn. Ne ovat tärkeä takuu jäsenvaltioille, jotka eivät ole ensimmäisiä tuontimaita, "yksityiskohtaisen" tarkastuksen toimittamisesta.

35. Siten direktiivin 12 artiklan 1 kohdan b alakohta viittauksineen 7 ja 8 artiklaan on tavallisissa olosuhteissa säännös, jonka perusteella voidaan arvioida, voidaanko kolmansien maiden viranomaisten antamat kasvien terveystodistukset hyväksyä. Koska esillä olevassa asiassa kysymyksessä ovat hedelmälähetykset, joihin ei mitenkään ole puututtu Mersinin satamassa, viittaan pääasiallisesti 7 artiklaan. On ensiksikin huomautettava, että 12 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ei mainita mitään siitä, missä todistus on annettava. Siinä säädetään ainoastaan, että todistus on annettava enintään 14 vuorokautta ennen kuin tuotteet lähtevät lähetysmaasta, joka voi tuotteen luonteesta ja kansainvälisen kaupan vaihteluista riippuen olla tuotteen alkuperämaa tai jokin muu maa. Kyseisessä 12 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ei myöskään nimenomaisesti määritellä kolmansien maiden viranomaisten tarkastuksilta edellytettävää tasoa, joka on tarpeen, jotta tuotteen voidaan katsoa olevan asianmukaisesti tarkastettu tuotaessa se myöhemmin yhteisön rajalle. Yhteisön tuotteiden osalta 7 artiklassa ei myöskään säädetä tällaisesta tasosta. Siinä viitataan sen sijaan 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyyn tarkastukseen, enkä ymmärrä, minkä vuoksi kolmansista maista tuotavat kasvit ja kasvituotteet, joilla on tuontihetkellä oltava 7 artiklassa mainittu todistus, eivät olisi saman sääntelyn alaisia, toisin sanoen tuotteen ja sen pakkauksen tai edustavan otoksen ja tarvittaessa kyseisiä tuotteita kuljettavien ajoneuvojen on oltava yksityiskohtaisesti virallisesti tarkastettuja, jotta oltaisiin varmoja, ettei tuote ole saastunut ja että se täyttää mahdolliset erityisvaatimukset.

36. Edellä esittämästäni direktiivillä, sellaisena kuin se on muutettuna, tehdystä sisämarkkinoiden täytäntöönpanoa sekä yhteisen maatalouspolitiikan päämäärien saavuttamista koskevasta arvioinnistani seuraa, että sekä käytännöllisistä että periaatteellisista syistä direktiivin 6 artiklan 4 kohdan säännösten, jotka koskevat tuotantopaikalla suoritettavia tarkastuksia sekä tuottajien rekisteröintiä, ei voida eikä niiden pidä katsoa koskevan muualta kuin

yhteisöstä peräisin olevia kasveja ja kasvituotteita. On ainoastaan valitettavaa, että kun tämä säännös lisättiin, ei mainittu selkeästi sitä, että säännöstä sovelletaan vain yhteisön tuotteisiin. Jos tällaisia edellytyksiä asetettaisiin organismien osalta, jotka voidaan helposti todeta myöhemmässä vaiheessa tuotetta itseään koskevassa tarkastuksessa, puututtaisiin merkittävällä tavalla yhteisön täysivaltaisten kauppakumppanien tarkastuskäytäntöihin, sillä ei lisättäisi yhteisön tuottajien tai kuluttajien suojelun tasoa, se olisi myös tarpeetonta sisämarkkinoiden toteuttamiseksi ja se olisi siten, kuten on esitetty, suhteetonta. Riippumatta siitä, onko kasvien terveystodistus annettu tuotteen alkuperäisessä vientimaassa vai lähetysmaassa, yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Anastasiou I antamassaan tuomiossa asettama edellytys, jonka mukaan jäsenvaltioiden viranomaisten on voitava ottaa yhteys todistuksen antaneisiin viranomaisiin saattaakseen näiden tietoon kaikki epäilyt tai vaikeudet, voidaan toteuttaa, mikäli viranomaiset ovat tunnustetun yhteisön viranomaisia. Jopa saastumisen ollessa kysymyksessä direktiivin mukainen yhteisön etu koskee pääasiallisesti sitä, ettei todistuksia anneta saastuneille tuotteille, jotka voitaisiin siten tuoda yhteisöön, eikä niinkään sitä, että puututtaisiin tartunnan lähteeseen.

37. Esillä olevassa asiassa kysymyksessä olevien Kyprokselta peräisin olevien sitrushedelmien osalta käy ilmi, että direktiivin liitteessä I olevassa A osassa ja liitteessä II olevassa A osassa luetellut kolme asian kannalta merkityksellistä haitallista organismia voidaan kaikki havaita tarkastettaessa itse hedelmät yksityiskohtaisesti. Siten jos sitrushedelmiä ei koske mikään liitteessä IV olevan A osan erityisvaatimuksista, katson, että pääasiallinen kysymys on ratkaistavissa edellä esitetyn arvioinnin perusteella edellyttäen, että voidaan varmistua siitä, että Mersinissä suoritettavat tarkastukset ovat tasoltaan riittäviä, eikä oikeuksia ole väärinkäytetty. Tätä arviointia tukevat useat sanamuotoon liittyvät lisänäkökohdat, joita en direktiivin sanamuodon yleisistä heikkouksista esittämieni huomautusten vuoksi ole halunnut käsitellä aikaisemmin. Ensiksi direktiivin 9 artiklan 1 kohdan mukainen järjestelmä nimenomaisesti mahdollistaa tietyissä olosuhteissa sen, että erityisvaatimusten alaiselle tuotteelle muussa kuin sen alkuperämaassa annettu kasvien terveystodistus hyväksytään; tästä järjestelmästä voidaan myös katsoa a contrario seuraavan, että tuotteella, johon ei sovelleta erityisvaatimuksia, voi kaikissa olosuhteissa olla kasvien terveystodistus, jonka on antanut lähetysmaa eikä alkuperämaa. Toiseksi tämä todennäköisesti osoittaa, että direktiivin liitteen V otsikossa tehty viittaus lähetysmaihin säilytettiin kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden osalta silloin, kun se nimenomaisesti poistettiin yhteisön tuotteiden osalta sisämarkkinoiden luomiseksi. [24]

38. Tärkeämpi rakenteellinen seikka on se, että vaikka yhteisöjen tuomioistuin ei ole

24 — Direktiivin liitteen V otsikko voidaan lukea myös toisin eli siten, että siinä viitataan alkuperämaan tai, direktiivin 8 artiklan 2 kohdan vaatimusten täyttyessä, lähetysmaan tekemään tarkastukseen.

kuullut asiantuntijoita tältä osin, erottelu toisaalta liitteiden I ja II ja toisaalta liitteen IV välillä näyttää johtuvan ainakin osittain siitä, että kahdessa ensiksi mainitussa liitteessä mainitut organismit voidaan havaita yksinkertaisesti tarkastamalla kasvit tai kasvituotteet, kun taas viimeksi mainitussa liitteessä asetetut erityisvaatimukset liittyvät suurelta osin tiettyyn tuotantopaikkaan ja sen olosuhteiden arvioimiseen — emokasvin tunnistaminen, tiettyjen sairauksien tunnistaminen lähistöllä, maaperän ja juurien analysointi jne. Mikäli asia on näin, se auttaa selvittämään direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa käyttöön otettua järjestelmää sellaisten kasvien ja kasvituotteiden osalta, joihin sovelletaan erityisvaatimuksia.

39. Paljon vaikeampi kysymys on kuitenkin se, voivatko väliintulijat vedota esillä olevassa asiassa direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa säädettyyn poikkeukseen siitä yleisestä säännöstä, että todistukset sellaisten kolmansista maista peräisin olevien kasvien ja kasvituotteiden osalta, joihin sovelletaan erityisvaatimuksia, hyväksytään ainoastaan, jos ne on annettu alkuperämaassa. On kiistattomasti mahdollista tarkastaa, onko lehdet ja kukkavarret poistettu hedelmistä, tarkastamalla ne muuallakin kuin alkuperämaassa, kuten sekin, onko kauttakulkusatamassa tehty asianmukaiset tarkastukset. Itse asiassa kukkavarsien poistaminen voi tietyissä tapauksissa tapahtua vasta sen jälkeen, kun hedelmät on viety niiden alkuperämaasta. Kuitenkin enemmän vaikeuksia aiheuttaa sen tarkastaminen, onko hedelmien pakkauksessa asianmukainen alkuperämerkintä. Vaikka asiasta esitettiin tältä osin eri näkemyksiä, yhteisöjen tuomioistuimelle ei juuri ollut apua sille esitetyistä suullisista lausumista. Vakavampi seikka on se, että direktiivin sanamuodosta ei saada apua, koska sanamuodon mukaan tämä erityisvaatimus merkitsee vain sitä, että tavaroissa on "asianmukainen alkuperämerkintä", eikä siinä tehdä mitään viittausta alkuperään, kuinka alkuperä tarkastetaan ja ketkä sen tarkastavat.

40. Turkin viranomaiset tai minkä tahansa lähetysmaan viranomaiset voivat vaikeuksitta tarkastaa, että hedelmälähetyksen pakkaukseen on kiinnitetty jonkinlainen alkuperää osoittava merkki. Kuitenkin direktiivin liitteessä IV olevan A osan 16.1 kohdassa edellytetty erityisvaatimus sitrushedelmien (ja tiettyjen muiden hedelmien) osalta edellyttää merkinnän olevan "asianmukainen". Tämän edellytyksen arviointi on vaikeaa sen vuoksi, ettei edellytyksen sisältävässä säännöksessä tai muualla selvitetä, miksi tämä erityisedellytys on otettu käyttöön ainoastaan vain tiettyjen harvojen hedelmälaatujen osalta. Sen soveltaminen näyttää olevan riippumatonta muista erityisvaatimuksista, joita sovelletaan vain tiettyä alkuperää oleviin sitrushedelmiin, toisin sanoen sitrushedelmiin, jotka ovat peräisin maista, joissa tiedetään esiintyvän tiettyjä sairauksia: vastaavia alkuperään liittyviä erityisvaatimuksia sovelletaan muihin kasveihin ja kasvituotteisiin, joilta ei edellytetä alkuperämerkintää. Joka tapauksessa on oletettava, että vaatimuksella on tietty tarkoitus. Katson siten, että vaatimuksella "asianmukaisuudesta" on oltava tietty asiasisältö. Se edellyttää, että tarkastuksen suorittavat viranomaiset voivat luottaa merkinnän totuudenmukaisuuteen; päinvastaisessa tapauksessa merkintä olisi hyödytön. Lisäksi jos merkinnän tarkastukseen liittyy epäselvyyksiä tai riitaa, jäsenvaltion viranomaisten on voitava olla yhteistyössä

kolmannen maan vastaaviin viranomaisiin ongelman ratkaisemiseksi.

41. Tavallisissa olosuhteissa asiassa ei pitäisi olla mitään ongelmia, koska Kyprokselta peräisin olevien yhteisöön kuljetettavien tavaroiden on oltava varustettu Kyproksen tasavallan viranomaisten antamalla EUR 1 -tavaratodistuksella, johon kansainvälisen kohteliaisuuden ja hallinnollisen yhteistyön mukaisesti Turkin viranomaisten on voitava luottaa tarkastaakseen pakkauksen alkuperämerkinnän. Lisäksi jäsenvaltion viranomaisilla on mahdollisuus olla yhteydessä sekä Turkin tasavallan että Kyproksen tasavallan viranomaisiin, jos epäillään petosta tai muita lainvastaisuuksia. Esillä oleva asia ei tietenkään ole näin yksinkertainen, sillä Kyproksen tasavalta ei ole varmentanut tavaroiden kyproslaista alkuperää.

42. Lähtökohtana tämän ongelman ratkaisun etsimisessä on 9 artiklan 1 kohdan sanamuoto, jossa asetetaan liitteessä IV olevien tuotteiden osalta yleinen sääntö siitä, että "virallisen kasvien terveystodistuksen on oltava annettu maassa, josta kasvit, kasvituotteet ja muut tavarat ovat peräisin — — ". En ole samaa mieltä Yhdistyneen kuningaskunnan ja väliintulijoiden kanssa siitä, että kyseistä säännöstä olisi pidettävä poikkeuksena 12 artiklan yleiseen sääntöön luettuna yhdessä liitteen V otsikon kanssa, jonka mukaan todistuksen voi antaa minkä tahansa lähetysmaan asianmukainen viranomainen. Direktiivin 9 artiklan 1 kohta on erityissäännös, jota sovelletaan liitteessä IV olevassa A osassa tarkoitettuihin kasveihin.

43. Kaksi muuta lainsäädäntöhistoriaan liittyvää seikkaa selvittää mielestäni asiaa. Ensinnäkin vaatimus siitä, että kasvien terveystodistus on annettava maassa, josta kasvit ovat peräisin, sisältyi direktiivin alkuperäiseen versioon. Direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa oleva muita tapauksia koskeva poikkeussäännös — "jos liitteessä IV olevassa A osassa säädettyjä erityisvaatimuksia voidaan noudattaa muissa paikoissa kuin alkuperäpaikassa" — otettiin käyttöön neuvoston vuonna 1989 antamalla muutosdirektiivillä.[25] Kyseisen muutosdirektiivin johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa katsotaan, että "on osoittautunut tarpeelliseksi selventää — — 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua säännöstä, jonka mukaisesti — — kasvien terveystodistus on laadittava kasvien — — alkuperämaassa; on aiheellista määritellä poikkeukset tästä velvoitteesta yleisellä tasolla siten, että 9 artiklan 1 kohtaa ei tarvitsisi muuttaa joka kerran, kun komissio muuttaa liitettä IV".[26] Kyseisen direktiivin antamisajankohtana sitrushedelmiä ei ollut lueteltu liitteessä IV olevassa A osassa. Myöskään siinä lueteltuja muita kasveja tai kasvituotteita ei koskenut mikään alkuperämerkintää koskeva vaatimus. Kuitenkin on selvää, että kyseisen poikkeuksen käyttöönottamisen tarkoituksena oli mahdollistaa tietty joustavuus siten, että kun komissio aikoo muuttaa liitettä IV, neuvoston ei tarvitse joka kerran

25 — Edellä alaviitteessä 9 mainittu direktiivi 89/439/ETY.

26 — Perustelukappaleen englanninkielisessä versiossa [jossa sanotaan "need to be amended"] on selkeästi virhe. Kyseisen kohdan olisi kuuluttava "need not be"; ks. esimerkiksi ranskankielinen versio: "n'ait pas besoin". Direktiivin muut kieliversiot tukevat tätä näkemystä.

muuttaa 9 artiklan 1 kohtaa muutosten huomioonottamiseksi.

44. Toiseksi vasta kun komissio uusi vuonna 1992 liitteet I—IV kokonaisuudessaan,[27] sitrushedelmät lisättiin liitteessä IV olevaan A osaan. Asian kannalta merkitykselliset erityisvaatimukset sisältyvät kohtiin 16.1, 16.2, 16.3 ja 16.4. Vaatimus siitä, että "pakkauksessa on oltava asianmukainen alkuperämerkintä", ei siten voinut olla neuvoston tarkoituksena laadittaessa 9 artiklan 1 kohdan poikkeuksen sanamuotoa. Neuvosto sääti tämän jälkeen järjestelmän, jossa komissiolle annetaan toimivalta pysyvän kasvinsuojelukomitean lausunnon saatuaan, muuttaa "erityisvaatimukset" sisältävää liitettä IV.[28]

45. Liitteessä IV olevan A osan kohdissa 16.2, 16.3 ja 16.4 asetetaan kolmansista maista, joissa tiedetään esiintyvän kolmea eri kasviorganismia (jokaista kolmea eri tapausta koskevin pienin eroavuuksin), peräisin olevia sitrushedelmiä koskeva erityisvaatimus "virallisesta lausunnosta", jossa todistetaan, että hedelmät ovat peräisin tuotantoalueilta, joissa ei ole havaittu näitä organismeja, tai vaihtoehtoisesti, että havainnoin, edustavilla näytteillä tai tietyin ajanjaksoin toteutettavalla käsittelyllä voidaan varmistaa, ettei niihin viittaavia oireita ole. On selvää, ettei mitään näistä vaatimuksista voida täyttää 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla muualla kuin alkuperämaassa. Kuitenkin tiedetään, ettei minkään näistä kasvisairauksista tiedetä esiintyvän Kyproksella (sillä kantajien puolesta esitetyllä varauksella, että tätä ei voida varmuudella sanoa Kyproksen pohjoisosasta).

46. Näiden vaatimusten merkitys perustuu mielestäni siihen, että tuotteiden alkuperän todistaminen on olennaista sen toteamiseksi, ettei näitä sairauksia tavata hedelmän alkuperämaassa. Siten on tarpeen osoittaa, että hedelmät ovat peräisin Kyprokselta. Tällöin kohtien 16.2, 16.3 ja 16.4 erityisvaatimuksia ei sovelleta.

47. Nämä seikat huomioon ottaen tutkin seuraavaksi, voidaanko 9 artiklan 1 kohdassa mainittuun poikkeukseen nojautua, toisin sanoen, että myös muu maa kuin se, josta kasvit ovat peräisin, voi antaa kasvien terveystodistuksen, jossa todistetaan, että "pakkauksessa — — on asianmukainen alkuperämerkintä".

48. Komissio myönsi suullisessa käsittelyssä, ettei erityisvaatimus täyty pelkästään sillä, että tavaroissa on alkuperämerkintä, joten alkuperä on näytettävä toteen. Yhdistyneen kuningaskunnan ja

27 — Ks. edellä alaviitteessä 11 mainittu direktiivi 92/103/ETY.

28 — Direktiivin 3 artiklan 6 kohta, 5 artiklan 3 kohta sekä 16 a artikla, sellaisina kuin ne ovat muutettuina direktiiveillä 89/439/ETY ja 91/683/ETY.

väliintulijoiden tukemana se katsoi, että Turkin viranomaisten antama kasvien terveystodistus on asianmukainen todiste tästä. Esitettiin, että Turkin viranomaiset voivat itse varmistua hedelmien olevan peräisin Kyprokselta, kun viranomaiset tarkastavat mukana olevat asiakirjat, erityisesti rahtiasiakirjan, ja että Yhdistynyt kuningaskunta luottaa Turkin viranomaisiin sen osalta, että nämä ovat siten tarkastaneet alkuperän.

49. Katson kuitenkin, ettei rahtausasiakirjoista käy ilmi muuta kuin että tavarat *lähetettiin* Kyprokselta, minkä Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset itsekin voivat todeta. Niistä ei kuitenkaan käy ilmi, mistä hedelmät ovat peräisin, eikä myöskään, missä, kenen toimesta ja millä valtuudella alkuperämerkintä on kiinnitetty pakkaukseen. Näyttää hyvin todennäköiseltä, että todellisuudessa Turkin viranomaiset, jotka tunnustavat Kyproksen pohjoisosaa vallassaan pitävän yhteisön, tosiasiassa luottavat tältä taholta peräisin olevaan alkuperämerkintään. Tämä menettely saattaa tosiasiassa olla parempi takuu hedelmien todellisesta alkuperästä kuin rahtiasiakirjat. Kuitenkaan ei ole esitetty, että Yhdistynyt kuningaskunta olisi hyväksynyt Turkin antamat kasvien terveystodistukset tällaisen Kyproksen pohjoisosan viranomaisten tekemää tarkastusta koskevan välillisen luottamuksensa perusteella. Joka tapauksessa tällaista välillistä luottamusta on vaikea yhteensovittaa asiassa Anastasiou I annettuun tuomioon: kun kysymyksessä on näet suora tuonti Kyproksen pohjoisosasta, on todettu, että "kaikki todistusta koskevat vaikeudet tai epäilykset on saatettava vientivaltion viranomaisten tietoon — — " ja että tällaista "yhteistyötä ei voida saada aikaan sellaisten viranomaisten kanssa, joita yhteisö tai sen jäsenvaltiot eivät ole tunnustaneet". [29]

50. Myönnän, että EUR 1 -tavaratodistusten järjestelmässä yhteisöjen tuomioistuin on sallinut poikkeusmahdollisuuden, jos tällaisen todistuksen esittäminen on mahdotonta. Asiassa Huygen ym. [30] antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että tavaroiden alkuperää koskeva muu näyttö voitiin ottaa huomioon, milloin vientimaan viranomaisten oli mahdotonta tarkastaa tavaran alkuperää. Vientimaan viranomaiset ovat kyllä tavallisesti parhaimmassa asemassa tarkastaakseen suoraan alkuperää koskevat tosiseikat, mutta jos ne eivät pysty tätä tekemään, tuontivaltion viranomaiset voivat tarkastaa alkuperätodistuksen totuudenmukaisuuden muihin lähteisiin nojautuen. [31] Mainitussa asiassa tällainen lisänäyttö oli kysymyksessä olevien tavaroiden alkuperäinen lähetyslasku. [32] Kuitenkaan en katso, että asiassa Huygen ym. annetusta tuomiosta ilmenevä päättely voitaisiin helposti suoraan sovittaa nyt esillä olevaan asiayhteyteen. Vaikka epävirallliset asiakirjat, kuten lähetyslaskut, voivat tavallisesti olla

29 — Ks. asia Anastasiou I, tuomion 63 kohta.

30 — Asia C-12/92, Huygen ym., tuomio 7.12.1993 (Kok. 1993, s. I-6381).

31 — Em. asia Huygen ym., tuomion 25 ja 27 kohta.

32 — Em. asia Huygen ym., tuomion 7 kohta.

parempi osoitus alkuperästä kuin rahtikirjat, tosiseikka on kuitenkin se, että epäiltäessä petosta tai yksinkertaisenkin virheen yhteydessä asian tutkimista haittaa korjaamattomasti se seikka, ettei ole mahdollista olla yhteistyössä Kyproksen pohjoisosan viranomaisten kanssa. Turkin viranomaiset eivät voi asianmukaisesti korvata toimivaltaisia viranomaisia eli Kyproksen tasavallan viranomaisia jäsenvaltioiden viranomaisten pyynnöstä ja niiden kanssa yhteistyössä toteutettavissa kaupallisia toimia koskevissa tutkimuksissa. Lisään vielä sen, että yhdenkin saastuneen hedelmälähetyksen alkuperää koskevalla virheellisellä tai valheellisella todistuksella voisi olla paljon vakavampia ja kauaskantoisempia seurauksia yhteisön kasvien terveydelle kuin ne rajalliset, lähinnä taloudelliset seuraukset, joita aiheutuu EUR 1 -järjestelmässä suoritettavaa tullausta varten virheellisesti annetusta todistuksesta.

51. Katson siten, että vaikka Turkin viranomaisten antamiin kasvien terveystodistuksiin voidaankin luottaa liitteessä IV olevan A osan 16.1 kohdan erityisvaatimuksen ensimmäisen osan suhteen, jonka mukaan "hedelmistä on oltava poistettu kukkavarret ja lehdet", näin ei voida tehdä toisen osan suhteen, jossa edellytetään, että "pakkauksessa on oltava asianmukainen alkuperämerkintä".

52. Ottaen huomioon tämän lopputuloksen, johon olen päätynyt sellaisten kasvien terveystodistusten hyväksymisen osalta, jotka lähetysmaan viranomaiset ovat antaneet tuotaessa yhteisöön kolmansista maista peräisin olevia sitrushedelmiä, en pidä tarpeellisena tutkia House of Lordsin esittämiä tätä asiaa koskevia muita seikkoja, toisin sanoen olosuhteita, joissa Turkin viranomaiset tekevät tarkastukset, eikä väitettä siitä, että väliintulijat väärinkäyttävät yhteisön oikeuteen perustuvia oikeuksia. Riittävää on todeta, että jos yhteisöjen tuomioistuin hyväksyy yleisen käsitykseni lähetysmaan antamien kasvien terveystodistusten osalta ja on eri mieltä direktiivin 9 artiklan 1 kohdasta tekemästäni, sitrushedelmiä koskevasta arvioinnista, hyväksyn väliintulijoina olevien Yhdistyneen kuningaskunnan ja komission tältä osin esittämän arvioinnin perusteilla, jotka on esitetty niiden väitteistä edellä 22 ja 23 kohdassa tehdyssä yhteenvedossa.

Ratkaisuehdotus

53. Edeltävän perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee House of Lordsin, England and Wales, sille esittämät ennakkoratkaisukysymykset seuraavasti:

Jäsenvaltio voi hyväksyä kasvien tai kasvituotteiden haitallisten organismien jäsenvaltioihin kulkeutumisen estämiseen liittyvistä suojatoimenpiteistä 21 päivänä joulukuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 77/93/ETY liitteessä V lueteltujen kolmansista maista peräisin olevien kasvien tuonnin alueelleen, jos kasveilla on pelkästään sellaisen muun kuin kasvien alkuperämaan, josta tavarat on lähetetty yhteisöön, antama kasvien terveystodistus, mikäli direktiivin liitteessä IV olevan A osan erityisvaatimusten alaisten kasvien ollessa kysymyksessä nämä erityisvaatimukset voidaan täyttää kolmannessa maassa, joka on antanut kasvien terveystodistuksen. Sitrushedelmien pakkauksen asianmukaista alkuperämerkintää koskeva erityisvaatimus voidaan täyttää vain alkuperämaassa, kun kysymyksessä ovat Yhdistyneiden Kansakuntien puskurivyöhykkeen pohjoispuolisesta Kyproksen osasta peräisin olevat sitrushedelmät.